

Görsel 4.3: Cemaat hutbeyi dikkatlice dinler.

Örnek Hutbe İnceleme

Türkiye'de hutbe sunumu Arapça ve Türkçe olarak iki kısımdan oluşur. Arapça kısım hamdele, şehadet, gibi kısımlardan meydana gelir. Hem cuma hem de bayram namazı hutbelerinde okunan bu sabit bölümden sonra konuyla ilgili ayet ve hadisler okunduktan sonra hutbenin konusuna geçilir.

Hutbenin Türkçe kısmına geçiş bölümü; besmele, ayet metni, salvele, hadis metni, konu başlığı, hitap cümlesi ve konuya giriş yapılan paragraftan oluşur. Gelişme bölümünde konuya ayet, hadis ve uygun kaynaklardan alınan bilgilerle genişlik kazandırılır. Sonuç bölümünde de konunun özeti yapılır.

Aşağıda örnek bir hutbe yer almaktadır. Hutbenin Türkçe kısmına dair edindiğiniz bilgiler ışığında hutbeyi inceleyiniz. Değerlendirme bölümündeki soruları cevaplayınız.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذ۪ينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذ۪ينَ لَا يَعْلَمُونَۜ اِنَّمَا يَتَذَكَّرُ اُو۬لُوا الْاَلْبَابِ

قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ :

اَللّٰهُمَّ انْفَعْنِي بِمَا عَلَّمْتَنِي وَعَلِّمْنِي مَا يَنْفَعُنِي وَزِدْنِي عِلْمًا

BİLENLERLE BİLMEYENLER BİR OLUR MU?

Aziz Müminler,

Bir gün Mescid-i Nebevi'de bir grup sahabi tesbih ve dua ile diğer bir grup sahabi de ilimle meşguldü. Ashabın bu durumunu gören Peygamberimiz (s.a.v.), şöyle buyurdu: *"Her iki grup da hayırlı bir işle meşguller. Bir kısmı Allah'a dua ediyor ve O'ndan bir şey istiyor. Allah, onlara dilerse verir, dilerse vermez. Diğerleri ise ilim tahsil ediyorlar ve bilmeyen kimselere ilim öğretiyorlar. İşte bunların yaptığı daha faziletlidir."* Böylece Allah Resûlü, ilim tahsil eden sahabeyi sadece bu şekilde taltif etmekle kalmamış *"Şüphe yok ki ben de bir öğretmen, bir öğretici olarak gönderildim."* buyurarak onların yanına oturmuştur.[1] Zira o, **"Bilenlerle bilmeyenler hiç bir olur mu?..."[2]** ayeti doğrultusunda bilginin, ilmin üstünlüğünü yaşantısıyla ortaya koyan bir peygamber olmuştur.

Kardeşlerim,

Resûlullah Efendimiz ömrü boyunca ilme, bilgiye, öğrenmeye büyük önem verdi. Onun en büyük gayelerinden birisi cehaleti yok etmekti. Hak ve hakikate götüren, hayatı anlamlı kılan bilgiyi, insanı yücelten ilmi öğretmekti. O, *"Allah'ım! Bana fayda verecek ilmi öğret ve ilmimi artır."*[3] şeklinde yakaran bir rahmet elçisiydi. Zira Peygamberimiz (s.a.v.), ilk olarak hidayet rehberimiz Kur'an-ı Kerim'in "Oku!" emrine muhatap olmuştu. Yüce Rabbimiz, son elçisi nezdinde insanlığa evvela şöyle buyurmuştu:

1. Dârimî, Mukaddime, 32.
2. Zümer suresi, 9. ayet.
3. Tirmizî, Daavât, 128.

"Yaratan Rabb'inin adıyla oku. O, insanı 'alak'tan (döllenmiş yumurta) yarattı. Oku! Senin Rabb'in, sonsuz kerem sahibidir. Kalemle yazmayı öğreten O'dur. İnsana bilmediğini öğreten O'dur."[4]

Aziz Kardeşlerim,

Bizler bilginin hikmetle buluştuğu, ilmin irfanla yoğrulduğu, âlimin ahlakla bezendiği bir medeniyetin mensuplarıyız. Medeniyetimizde ilim, aklın ibadeti olarak görülür. İlim en başta eşyanın hakikatini, varlığın gaye ve hikmetini anlamaya çalışmaktır. İlim kendini bilmektir. Zira kendini bilen, Rabb'ini bilir. Rabb'ini bilen, eşyanın hakikatini öğrenmeyi gaye edinir. Kendi varlığının farkında olan, çevresinin, kâinatın, hayatın farkında olur.

Bilgi kişiyi kendisinden, Rabb'inden, insanlardan uzaklaştırmaz. Onu çevresine yabancılaştırmaz. Bilgi, insanı hikmete taşır. Onun kalbine, gönlüne hitap eder. Bilgi, ahlak ve sorumluluk bilinciyle hayatına yansır. Kişiyi Allah (c.c.) rızasına ulaştıran bir araçtır.

Aziz Cemaat,

Bizler nasıl ki Allah'ın (c.c.) kitabını okuyup hayatımıza yansıtmakla mükellefsek kâinatı ve kâinattaki nizamı da okumak, yani anlamakla mükellefiz. İnsana ve insanlığa fayda sağlayan her türlü ilmi tahsil etmekle sorumluyuz. İlmi, çıkar ve tatmin vesilesi olarak asla göremeyiz. İnsanlığa zarar vermek, yeryüzünü tahrip etmek ve yaşanmaz hâle getirmek için ilim tahsil edemeyiz.

Aziz Müminler!

Yaşadığımız çağda ilmin ve eğitimin önemi tartışmasız en büyük gerçektir. En başta ailelerimiz, daha sonra öğretmenlerimiz vicdan ve merhamet sahibi, erdemli, değerlerine bağlı, milletinin ve insanlığın yararına çalışan nesiller yetiştirmeye devam etmelidir. Peygamber lisanı ile övülen gençlerimizin maddi ve manevi yönlerini ihmal etmeden iyi bir eğitim almaları sağlanmalıdır. Bu hususta sorumluluk hepimizin üzerindedir. Hutbemi Peygamber Efendimizin şu hadisi ile bitirmek istiyorum: *"Bilmeyenlere ilim öğretmek sadakadır, sadakanın en faziletlisi de bir Müslüman'ın ilim öğrenmesi ve başkalarına öğretmesidir."*[5]

Hazırlayan: *DİB Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü*
15.09.2017

---

4. Alak suresi, 1-5. ayet.
5. İbn Mâce, Mukaddime, 17.